

Domoznanstvo v ljudski šoli. Metodično navodilo. Spisal Jakob Dimnik, učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani. V Ljubljani. 1894. Izdalo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.“ Tisk „Miličeve tiskarne.“ Vel. 8". Str. 66. Cena 50. kr. — To delo je III. zvezek „Pedagogiške knjižnice“. Kolikor smo se prepričali iz čitanja te knjižice, pogodil jo je pisatelj zares dobro; na ta način se naučijo učenci tako potrebnega domoznanstva dokaj obširno in temeljito. Podaje pred vsem najpotrebnejše stvari, s katerimi uči spoznavati svoj dom, potem pa temeljne zemljepisne pojme. Spoznavanje domovine se razširja iz okraja v „deželo“ in krovino. Obširneje uči spoznavati „prosveto domovine“; naposled dodaje najvažnejše pojme iz zvezdomoznankega zemljepisa.

Da bodo učitelji za to knjigo pisatelju hvaležni, ne dvomimo. Seveda ni vse razloženo prav po bistvu, ampak tako, da se lože umeva. Tudi narodna in verska (!) strpljivost se omenjata. Kako pa govori Amicis v „Cuore“ o ljubezni do naroda, do italijanstva! — S takimi knjigami si bo pridobila „Pedagogična knjižnica“ splošno priznanje. Sv.

Marjetica. Idila. Spisal Anton Koder. Drugi natis. V Ljubljani. 1894. Založil in prodaja Anton Turk, knjigovez. 12". Str. 246. Cena 1 krona. — Naša „Marjetica“ je izšla kot „izviren roman“ l. 1877. prvič med Slovence; sedaj se nam kaže kot „idila“. G. Anton Koder ima dober pripovedni dar, in „Marjetica“ mi je bila že nekdaž všeč. Vendar odobrujem sedaj še manj kakor tedaj tisto „pristno narodno“ pripovedovanje in opisovanje, ki pretiruje malenkosti in nerodno slika slabosti preprostega ljudstva. N. pr.: (Šumenje studenca) „se je čulo za petnajst Srakarjevih bosopetih korakov na okrog.“ — Pušenje se opisuje tako-le: „Pogosto je častil ondi Kolumba, najditelja tobakove dežele in kresal gobo in zažigal dimovo daritev.“ Umivanje: „Lici in roki si je umil, kedar je po naključju prišel do vode. Tedaj je pomočil kake tri poti svoje prste v tekočino in potegnil ravno tolikrat po zijavem obrazu.“ Pokojni Levstik je tako opisovanje ožigosal res malo preveč, vendar bi ne bilo napačno, ko bi se bil gospod pisatelj nekoliko oziral na one opomine. Sicer je pa „idila“ lahko in prijetno berilo za odrastle mestne ljudi; kmečkim bo pa težko ugajalo, še manj pa koristilo. Tiskarska oprava (Katoliške tiskarne) je prav lična.¹⁾

Dr. Fr. L.

Hrvaška književnost.

(Piše Janko Barle.)

Knjige društva sv. Jeronima.

Segregacija u Jurjevici. (Ninkovići i Plavići u Jurjevici). Pripoviest iz seljačkog života.

¹⁾ Zakaj izdajajo tiskarne še vedno „natise“? Saj se knjige „tiskajo“ in ne „tisajo“!

Napisao Josip Zorić, župnik prozorski. 8°. Str. 165. Cena 30 novč. V zadnjih letih je podal marljivi in poljudni pisatelj med knjigami društva sv. Jeronima dve večji povesti: „Grof Borovački“ in pa „Jagica i Mijo“. Obe povesti so čitatelji veselo sprejeli in ji čitali z veliko koristjo: vendar bi rekel, da je pisatelj v letošnji povesti najbolje zadel pravo struno, ker je povest zajeta prav izmed naroda. Dejanje je zajeto iz onih let, ko so se delila zemljišča in gozdi med grajščaki in kmeti. Večina vaščanov v lepi posavski vasi Jurjevici se hoče upirati delitbi, ker jo je nahujskal zakotni pisar Antolić; posebno je pa za to trdoglavi vaški veljak Grga Plavić, osebni neprijatelj pametnega in treznega Pavla Ninkovića. On res pregovori vso vas, da se s silo uprè delitbi; prelilo bi se bilo mnogo krvi oni dan, ko je prišlo poverjenstvo z orožno silo v vas, ko bi ne bilo Ninkovića, kateri zadnjikrat svari preslepljeni narod. Grga ves v ognju pomeri v Ninkovića, ali zadene svojo lastno hčerko Doro, katera je v onem trenutku pritekla med ljudi. Ta dogodek spameti narod, a spokori tudi Plavića in njegovega sina. Delitba se vrši v miru, modri Ninković vodi celo vas, a tudi Dorka, katera rada vidi Ninkovićevega sina Ivana, ozdravi. Ivan mora k vojakom in potem v Italijo, zvesta Dora ga čaka; a predno se vrne, prehladi se ona, dobi bolezen in v veliko žalost vseh umrje. Ninković kakor preje svetuje vaščanom, naj sežidajo šolo in kapelico; v vasi cvete sreča; a Ivan, kateri je dolgo žaloval, oženi se naposled s siromašno Vero, katero mu je nasvetovala umirajoča Dora.

Dejanje je čisto preprosto in navadno, vendar je opisano tako ganljivo, da vsakoga pretrese in še tebi izvabi solze iz oči. Kdor pozna hrvaške kmete, pripozna, da so naslikani prav dobro. Razgovori so naravni, krepki, a kaj spretno so vpleteni v povest razni nauki. Bog daj, da bi se mnogi ravnali po njih! Tako knjižico je mogel napisati samo oni, kateri ima obilo srca in pa ljubezni do naroda in kateri ga pozna skozi in skozi. Upamo, da bo knjižica povsod sprejeta in da se bo čitala in zopet čitala.

Čovjek od rođenja do ženitbe. Po Albanu Stolcu priredio Stjepan Korenić, vjeroučitelj. 8°. Str. 56. Cena 15 novč. — Odveč bi bilo, da omenjamo vrednost prav ljubko in kratkočasno pisanih del slavnega katoliškega pisatelja Albana Stolza. Vsekakor je hvalevredno, da se podadò v dobrem prevodu izvrstni nauki tega pisatelja, katere bo narod baš zato rad čital, ker so pisani tako kratkočasno. Letos nam podaje marljivi prelagatelj prvih šest mesecev, prihodnje leto sledè drugi. Za nameček je pridejal še povestico o razposajenem Nacku, kateri je pa sčasoma postal drug človek.